

АНОТАЦІЇ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН на 2025-2026 н.р.

для здобувачів ОП 032 «Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня освіти

Кожна дисципліна завершується заліком, супроводжується робочою програмою та силабусом. Список літератури, перелік контрольних питань, інформація щодо практичних занять, форм і методів оцінювання розміщені в силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни.

II курс 1 (осінній) семестр: обираєте 3 дисципліни на семестр			
№	Назва курсу	ПІБ викладача	Анотація
1.	Латинська мова: базовий курс	Чепіженко В. В.	Вивчення латинської мови є необхідним елементом підготовки професійного історика. Без знання основ латинської мови не може обійтися жоден історик-античник, медієвіст чи спеціаліст з раннього модерну, бо більшість джерел, приналежних до цього часу, написані саме латиною, а тому навички читання, писання, розуміння латини, а також перекладу з латини українською є необхідними для компетентного дослідника-історика. Знання латини також може стати в нагоді студентам-юристам, біологам, хімікам, фармацевтам, культурологам, філософам і загалом є корисним як класична гуманітарна дисципліна, яка розвиває логічне мислення та покращує комунікативні здібності.
2.	Українці Нижнього Подунав'я	Кушнір В. Г.	Після ліквідації Катериною II Запорізької Січі значна кількість козаків оселилася у Нижньому Подунав'ї, переважно на території сучасної Румунії. Згодом до них приєдналися тисячі українських селян і в дельті Дунаю та прилеглих до неї територіях постала Задунайська Січ. Українці адаптувались до місцевих умов, створили виразний, особливий комплекс традиційної культури. Ким є нащадки запорожців сьогодні? Відповіді на ці та інші запитання в матеріалах спецкурсу. Вони репрезентують історію заселення українцями Нижнього Подунав'я, міграційні процеси, досвід адаптації господарства і побуту в умовах дельти Дунаю. Приділяється увага питанням самоорганізації української громади у Північній Добруджі, життєдіяльності козаків Дунавецької Січі, розвитку нетрадиційних для українців форм землеробства, скотарства, городництва, календарної і сімейної обрядовості, системи харчування. Студенти отримають змістовний фактологічний

			і ілюстративний матеріал для створення авторських презентацій, демонстрації етнокультурного феномену українців Нижнього Подунав'я.
3.	Політогенез і формування ранніх держав	Грицюта О. О.	Мета курсу ознайомити студентів із сутністю процесу формування ранніх державних утворень та специфічними рисами політогенезу у різних регіонах на ранньому етапі розвитку суспільства. Завдання: ознайомлення студентів з основними чинниками формування та становлення суспільства та держав, дослідження характерних рис політогенезу стародавніх суспільств та механізмів формування соціальних інститутів первісності на певних етапах історичного розвитку, формування поняття про походження та природу політичної влади. Цей курс – не просто про історію, а про логіку розвитку суспільств, яка залишається актуальною і сьогодні. Ми будемо досліджувати, як формувалися суспільні відносини, що лежать в основі будь-якої держави, і які фактори впливали на їхній розвиток. Ви дізнаєтесь, як первісні спільноти поступово переходили від племінної організації до складніших соціальних структур, які передували появі державних утворень.
4.	Стать та вік в традиційних культурах	Стоянова Г. М.	Стать та вік належать до універсальних категорій, адже вони є підґрунтям для формування стратифікації будь-якого суспільства від первісного до сучасного, основою процесу соціалізації, одним з основних компонентів ідентифікації особистості, відображенням специфіки культури. Метою курсу є ознайомлення здобувачів з такими універсальними категоріями як «стать» та «вік», напрямками статевовікових досліджень в етнології та суміжних дисциплінах. Протягом курсу підкреслюється міждисциплінарний характер досліджень статевовікової проблематики, виокремлюється те спільне та відмінне, що існує між дослідницькими підходами, що використовуються в етнології, соціології, психології, антропології тощо.
5.	Монетна справа то грошовий обіг античності та середньовіччя	Ізбаш-Гоцкан Т. О.	Мета: засвоєння студентами особливостей історії та розвитку монетної чеканці та грошового обігу від античності до середньовіччя, формування необхідних для роботи історика професійних умінь і навичок. Завдання: відзначити основні риси становлення монетної справи античного світу; висвітлити характерні особливості грошового обігу середньовіччя; навчити орієнтуватися в довідковій літературі з нумізматики, а також відповідній історіографії. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

			знати: найважливіші джерела та літературу з дисципліни; історію розвитку монетної справи; вміти: узагальнити фактичний матеріал, набутий під час лекційних занять та індивідуальної самостійної роботи; працювати з нумізматичними джерелами та сучасними науковими творами з нумізматики; застосовувати отримані знання на практиці.
6.	Історія Одеського університету	Хмарський В.М.	Феномен університету посідає одне з ключових місць у розвитку сучасної науки та впливу на сучасну культуру загалом. Модерні університети мають свої витoki у середньовіччі і залишаються актуальними до сьогодні. У найбільшому регіоні нашої держави особливе місце посідає перший заклад вищої освіти – Одеський університет. Саме його історії присвячений курс. Курс «Історія Одеського університету» ставить за мету ознайомлення здобувачів з основними етапами історії, напрямками та досягненнями першого ЗВО на півдні України. Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на три змістові модулі: 1. Сучасний університет та культура пам'яті. 2. Історія Одеського університету: імператорський Новоросійський. 3. Історія Одеського університету: радянський державний. Методичні рекомендації до курсу: Історія Одеського університету. Методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 "Історія та археологія" факультету історії та філософії/ уклад. Хмарський В. М. Одеса : ОНУ, 2023. 24 с.
	II курс 2 (весняний) семестр: обираєте 3 дисципліни на семестр		
7.	Археологія мистецтва	Сминтина О. В.	Курс спрямований на формування у здобувачів здатності розпізнавати та “читати” витвори давнього мистецтва, інтерпретувати їх символіку, виходячи з культурного контексту та семантики. В ході вивчення курсу здобувачі будуть здійснювати віртуальні екскурсії провідними музеями світу, створювати тематичні колекції мистецьких об'єктів та виставки за визначеною темою та критеріями. В результаті вони навчатимуться розрізняти стилі витворів мистецтва, ідентифікувати техніку їх виконання; аналізувати та інтерпретувати символіку та культурний контекст витворів мистецтва, розуміти їх семантику.

8.	Етнодемографія	Стоянова Г. М.	Мета курсу показати взаємовплив етнічних та демографічних процесів, акцентуючи увагу на суттєвій залежності демографічних процесів від соціокультурного розвитку людства; продемонструвати етнокультурну специфіку головних демографічних явищ і процесів: народжуваності, смертності, шлюбності, змін статевовікової структури. В результаті вивчення курсу здобувачі зможуть визначити залежність етнічних явищ та процесів від кількісних характеристик та виявлення їх закономірностей у часі та просторі; розглянути взаємообумовленість історії етносу та процесів його відтворення; простежити релігійні, культурні, природні, соціальні, політичні та ін. чинники, що впливають на відтворення населення.
9.	Сім'я, пам'ять та честь на середньовічному Заході: вступ до генеалогії та геральдики	Чепіженко В. В.	Сім'я, пам'ять про предків та честь роду – це ті категорії, без яких неможливо уявити суспільство середньовічного латинського Заходу. Генеалогія та геральдика – це ті спеціальні історичні дисципліни, навички роботи з якими дозволять здобувачам поглибити своє розуміння середньовічних реалій. Під час роботи над курсом здобувачі навчатимуться опрацьовувати генеалогічні та геральдичні джерела, блазонувати (описувати) герби, дізнаються закони геральдики та закономірності генеалогії, навчатимуться складати генеалогічні картки, дос'є та будувати родоводи, а також зрозуміють як використовувати знання та вміння, отримані за допомогою спеціальних історичних дисциплін, для своїх конкретноісторичних досліджень.
10.	Українське джерелознавство та археографія	Хмарський В.М.	З висоти ХХІ століття людство дедалі пильніше оглядає й осмислює свою багатовікову історію, її повчальні уроки. Спираючись на досвід минулого, воно шукає відповідей на болючі проблеми й намагається визначити оптимальні шляхи розв'язання насущних завдань сьогодні, що особливо актуальним є для вітчизняного суспільства. Ось чому неухильно зростає роль історичної науки, усі надбання якої ґрунтуються на значній джерельній базі. У сучасному постіндустріальному суспільстві вага інформації зростає особливо. Вивченню джерел, теорії і практики їх використання, а також публікації присвячений даний курс, який належить до фундаментальних у системі підготовки бакалаврів. Курс «Українське джерелознавство та археографія» ставить за мету ознайомлення здобувачів з основними етапами історії, напрямками та досягненнями українського джерелознавства та археографії. Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістові модулі:

			1. Теоретичні проблеми джерелознавства й археографії. 2. Історія українського джерелознавства й археографії.
11.	Історія українського козацтва та його світових аналогів	Бачинська О.А.	Козацтво відіграло одну з провідних ролей в історичному процесі України протягом XV–XX ст., тому вивчення даної теми дозволяє ширше та ґрунтовніше дослідити курси історії України та всесвітньої історії. Слід зауважити, що ідею створення козацьких формувань було досить активно використано у світових військових практиках, з’являлись також аналоги козацтва, що виявляли подібні до козацтва риси, але козацького походження не мали. Курс «Історія українського козацтва та його світових аналогів» ставить за мету комплексно вивчити проблеми виникнення, становлення та розвитку українського козацтва та його світових аналогів. Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістові модулі: 1. Витоки та походження козацтва в Україні та сусідніх з нею територіях в ранньомодерний час 2. Історія козацтва у “післякозацьку добу” наприкінці XVIII - XX ст. Методичні рекомендації до курсу: Бачинська, О. А. Історія українського козацтва та його світових аналогів. Методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого освітнього рівня “бакалавр”, спеціальності “032 – Історія та археологія”, освітня програма “Історія України в світовому контексті”. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 44 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25014 Бачинська, О. А. Історія українського козацтва та його світових аналогів: навч.-метод. посіб. до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого освітнього рівня “бакалавр”, спеціальності “032 – Історія та археологія”. Розділ другий: Історія козацтва у “післякозацьку добу” наприкінці XVIII – XX ст. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 155 с.
12.	Історія туризму та основи екскурсознавства	Гончарук Т.Г.	Мета курсу «Історія туризму та основи екскурсознавства» - формування у здобувачів освіти системи знань та уявлень про подорожі та змістовне наповнення екскурсій, а також практичне вміння використовувати ці знання в науковій, освітній, соціокультурній діяльності історика. Зміст курсу складається з 4 змістових модулів: 1. Теоретичний (історія визначення та структура туризму).

			2. Історичний (етапи становлення та розвитку туризму). 3. Системний (історія розвитку системи організації екскурсій). 4. Краєзнавчий (історія регіональних туристичних кластерів). Методичні рекомендації до курсу: Полторак, В. М. Сучасні проблеми музеології та туристичного краєзнавства в Україні : практикум : для студентів освітнього рівня “бакалавр” спец. 032 “Історія та археологія” освітньої програми “Історія України в світовому контексті”. Одеса : Апрель, 2019. 143 с. : рис. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/27806
13.	Історія освіти і науки в Україні: національний формат та європейський контекст	Синявська О.О.	У процесі вивчення курсу здобувачі будуть мати можливість проаналізувати важливі суспільно-політичні події минулого України на тлі європейської історії та їх вплив на розвиток освіти і науки, прослідкувати виникнення та розвиток освітніх і наукових закладів, їх трансформацію та еволюцію, охарактеризувати урядову політику стосовно освіти і науки в різні періоди історії України, з’ясувати які фактори визначали напрями розвитку освіти та наукових досліджень. Родзинкою курсу є ознайомлення з біографіями видатних освітян та науковців, які стали відомі завдяки своїй діяльності в Україні та світі. Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: 1. Традиції освіти та наукових знань у домодерний період. 2. Трансформації в системі освіти та наукові досягнення у XIX – на початку XXI ст. Мета викладання навчальної дисципліни – дослідити розвиток освіти і науки в Україні в загальноєвропейському контексті, розкрити становлення національної системи освіти та наукових закладів. Методичні рекомендації до курсу: Синявська, О. О. Історія освіти і науки в Україні. Частина I. Традиції освіти та накопичення наукових знань у домодерний період: Навчальний посібник. Одеса : ОНУ, 2022. 160 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34438
14.	Мультиетнічний контент в історії України	Новікова Л.В.	Історія України та українського народу як етносу розвивалася у тісному зв’язку з історією Європи та світу, світових регіонів. Представники інших народів, опиняючись з різних причин на території України, одні намагалися знайти притулок від політичних переслідувань, інші мріяли про допомогу своїй історичній вітчизні у справі визволення, треті прагнули отримати можливості для здійснення економічної діяльності тощо. Які б чинники не впливали на переселенські процеси, Україна як спільна вітчизна поєднала історичні долі українців та неукраїнців в одне багатоманітне ціле, формувалася спільна багата історико-культурна спадщина.

			Взаємне переживання представниками різних етносів-членів сучасної політичної нації трагічних та позитивних моментів історії, осмислення проблем, оцінювання здобутків є важливим чинником внутрішньої консолідації українського суспільства. Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів поняття про багатомірність української історії загалом й у регіональному аспекті, зокрема; уявлення щодо складної структури соціальної спадщини, у творенні якої взяли участь, разом з етнічними українцями, представники різних етнічних груп (етнічних або національних меншин); почуття поваги до співгромадян, незалежно від їх етнічного походження, як основної мотивації толерантної поведінки. Предметом курсу є поліетнічність в історії України, роль представників різних етносів в історії українського суспільства та державності, специфіка історії окремих етносів в Україні Зміст курсу складається з двох змістових модулів: 1. Загальна історія мультиетнічності в Україні. 2. Історія окремих етнічних/національних спільнот/меншин в Україні. Методичні рекомендації до курсу: Новікова, Л. В. Історія етнічних (національних) меншин в Україні. Змістовий модуль 1. Загальна частина: курс лекцій. Одеса : Одеський національний університет, 2018. 214 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25334
III курс 1 (осінній) семестр: обираєте 3 дисципліни на семестр			
15.	Археологічний та етнографічний туризм і музейництво	Петрова Н. О.	Туризм є одним з важливих компонентів сучасного життя. Курс «Археологічний та етнографічний туризм та музейництво» передбачає дослідження особливостей організації археологічного та етнографічного туризму і музейництва в Україні. Метою курсу є вивчення важливої складової підготовки спеціаліста з актуальних питань нашого сьогодення – організації краєзнавчої роботи, розвитку археологічного і етнографічного туризму та музейництва. Здобувачі отримають джерела інформації про археологічні пам'ятки, артефакти, етнографічні колекції, об'єкти України, які представляють інтерес в контексті розробки туристичної логістики. Курс передбачає створення та проведення екскурсій онлайн та офлайн. Програма курсу забезпечує отримання теоретичних знань, практичних навичок реконструкції об'єктів матеріальної культури минувшини, традиційних обрядів, формування археологічних і етнографічних колекцій, створення на їх основі

			музейних експозицій. Після опанування курсу здобувачі дізнаються про цікаві об'єкти та потенціал туристичної галузі.
16.	Пам'ятки та пам'ять в регіональних дослідженнях	Кушнір В. Г.	Пам'ятники і пам'ять – основа формування ідентичності. Але пам'ятки зникають, їх потрібно оберігати і передавати нащадкам. Вивчення і збереження пам'яток – одне з основних завдань спецкурсу. Він дає знання про теорію і практику охорони пам'яток, насамперед Одещини. Дає можливість оволодівати компетенціями, навичками і вміннями виявлення об'єктів, які мають загальнонаціональну історичну і культурну цінність. Курс спрямований на вміння досліджувати, обліковувати, готувати до збереження, охорони, популяризації, використання елементів нематеріальної культурної спадщини Одещини, України. Програма курсу передбачає практичні заняття по створенню туристичних об'єктів, розробки туристичних маршрутів, музейних експозицій.
17.	Гра навколо престолу: Англія в епоху Війн Троянд	Чепіженко В. В.	Вивчаючи цей курс здобувачі поринуть в захопливий світ справжньої “Три престолів” і познайомляться з історією Англії в епоху Війн Троянд з широкою хронологією від 1377 по 1499 рр. Під час роботи на лекціях студенти зрозуміють різницю між Ланкастерами та Йорками, дізнаються, як так вийшло, що в їх війні перемогли Тюдори, вивчаються певному мистецтву “бути монархом” в пізньосередньовічній Англії, дізнаються про найпотемніші перипетії формування англійської нації. Якщо перша частина курсу буде присвячена переважно політичній історії Англії, то у другій частині здобувачі разом з героями Джеффрі Чосера вирушать в «паломництво до Кентербері» «історичним ландшафтом» пізньосередньовічної Англії, а також зсередини познайомляться з родиною Пастонів, що лишили нам тисячі своїх листів, та крізь призму роботи з документальними, літературними та візуальними джерелами, з використанням сучасних методів історичної науки, дізнаються про життя всіх верств тогочасного англійського суспільства.
18.	Історія ісламського світу Українського Причорномор'я (XV-початок XIX ст.)	Бачинська О. А.	Україна – є країною з віковою історією, під час якої на її території перебувало багато різних народів, частина з яких мали власні держави в певний час. В даному контексті постає питання осмислення тої спадщини, яку залишили нам ці народи і держави. Серед них такі держави, як Кримське ханство та Османська імперія. Одним з важливих, якщо не засадничим чинником існування цих держав був релігійний чинник, а саме іслам. Ісламський світ значно відрізнявся від християнських традицій і створив на території Українського Причорномор'я

			специфічні умови існування народів на межі різних цивілізаційних культур. Кримське ханство і Османська імперія відігравали одну з провідних ролей в історичному процесі України протягом XV–початку XIX ст., тому вивчення даної теми дозволяє ширше та ґрунтовніше дослідити курси історії України та всесвітньої історії. Курс «Історія ісламського світу Українського Причорномор'я. XV – початку XIX ст.» ставить за мету вивчити проблеми появи, становлення та розвитку Кримського ханства та Османської імперії, а отже ісламського світу на території сучасних українських земель. Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і поділяється на два змістові модулі: 1. Поява, формування та період розквіту ісламських держав в Українському Причорномор'ї. XV – початок XVIII ст. Період занепаду та мінімізування ісламського світу в Українському Причорномор'ї. XVIII – початок XIX ст.
19.	Історія преси в Україні (кінець XVIII – початок XXI ст.)	Левченко Г.С.	Курс присвячений виникненню та розвитку періодичної преси в межах сучасної України від кінця XVIII ст. до сьогодення. Мета викладання курсу – дати здобувачам загальне уявлення про обставини заснування та функціонування періодичних видань в українських землях, забезпечити засвоєння ними основних етапів генези преси та її типологічних ознак, а також допомогти їм у систематизації історичних знань про основні тенденції розвитку періодики в Україні. Програма курсу складається з двох змістових модулів: 1. Становлення та розвиток періодики на теренах України (кінець XVIII – початок XX ст.). 2. Періодична преса у новітній час. Методичні рекомендації до курсу: Левченко, Г. С. Історія преси в Україні (кінець XVIII – початок XXI ст.) : метод. рек. до спец. курсу для студентів спец. 032 “Історія та археологія” першого (бакалавр.) рівня вищої освіти. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2019. 40 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/22402
20.	Історія пенітенціарної служби в Україні (XIX – початок XX ст.)	Юраш Є. О.	Серед актуальних проблем української історичної науки важливе місце посідає розробка питань благодійності та опіки. У XIX ст. для Наддніпрянської України вона базується здебільшого на вивченні благодійних товариств та організацій

			опіки, що мали різну культурну, освітню, релігійну сфери діяльності. Серед таких товариств особливе місце займало Піклувальне товариство про в'язниці в українських землях ХІХ ст., яке мало благодійну мету та повинно було займатися господарською діяльністю в'язниць, організацією морального впливу на ув'язнених, сприяти роботі адміністрації в'язниць. Згодом відбулась еволюція в діяльності цього благодійного товариства, воно вже здійснювало контроль над пенітенціарними установами і, навіть, реалізовувало частину їхніх завдань. Проведення реформ сучасної пенітенціарної служби України, приведення її до сучасних європейських стандартів, створення Піклувальних рад при спеціальних виховних установах потребує вивчення історичного досвіду існування та діяльності подібних організацій, зокрема і комітетів Піклувального товариства про в'язниці у ХІХ – початку ХХ ст. Тому метою курсу є вивченні процесу становлення і розвитку пенітенціарної служби в Україні. Програма навчальної дисципліни має 3 змістових модулів: 1. Світовий досвід піклування про ув'язнених та його залучення до українських реалій в першій половині ХІХ ст. 2. Правові засади та етапи діяльності Піклувальних товариств про в'язниці в українських землях у ХІХ – початку ХХ ст. Особливості функціонування губернських комітетів Піклувального товариства в Наддніпрянській Україні.
	ІІІ курс 2 (весняний) семестр: обираєте 3 дисципліни на семестр		
21.	Експериментальні технології дослідження артефактів	Грицюта О. О.	Курс розрахований для тих, хто хоче краще зрозуміти світ речей минулих епох та оволодіти новими інструментами досліджень. Мета курсу полягає у ознайомленні студентів із експериментальним підходом в археології як із одним з основних методичних принципів, що застосовуються у дослідженнях. Курс спрямований на формування у студентів базових навичок експериментального моделювання як дослідницького інструменту. Завдання: ознайомити студентів з видами експериментальних досліджень в археології, навчити складати план та фіксувати результати експерименту. Протягом навчання ми навчимося обробляти основні матеріали давніх епох, дослідимо технологічні процеси виготовлення предметів матеріальної культури, дізнаємося про базові принципи експериментальної археології та різноманіття експериментальних методик. Навчимося аналізувати археологічні знахідки різних епох, застосовувати принципи експериментального

			моделювання у своїх дослідженнях, на базовому рівні володіти методикою експериментально-трасологічного аналізу артефактів з різних матеріалів та реконструкції процесів виготовлення та використання археологічних артефактів.
22.	Демографічні реконструкції в археології та етнології	Лобанова М. А.	Протягом спецкурсу буде розглянута динаміка розвитку людських колективів з найдавніших часів та їх рефлексія на природно-екологічні умови та соціокультурні пертурбації. Антропологічний матеріал з археологічних контекстів буде розглядатися як джерело для реконструкцій демографічних ситуацій та суспільних процесів періодів дописемної історії. Буде розглянута методика антропологічних досліджень. Студенти ознайомляться із міждисциплінарними підходами досліджень в археології та етнології, що деталізують статевовікові, культурні, звичаєві, палеопатологічні, поведінкові та інші аспекти життя давніх колективів.
23.	Духовна культура та обрядовість населення Південно-Західної України	Петрова Н. О.	Чи знаєте Ви історію та специфіку походження ритуалів та їх еволюцію? Які структурно-функціональні та локальні особливості обрядовості існували в давнину і дійшли до наших днів? У рамках курсу Ви дізнаєтеся структуру та зміст, семантику та символіку обрядовості. Навчитесь здійснювати етнологічний аналіз обрядових явищ та процесів; застосовувати різноманітні методи, форми, прийоми і сучасні технічні засоби вивчення дослідницького матеріалу; володіти методами систематизації та наукової обробки матеріалів польових досліджень; вводити до обігу нові фактографічно-експедиційні матеріали; самостійно працювати з етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою з проблем весільної обрядовості; застосовувати здобуті знання, навички та вміння в практичній діяльності; застосовувати здобуті знання, навички та вміння для реконструкції структури окремих елементів духовної культури; складати картотеки публікацій про ритуали, що містяться у наукових і періодичних виданнях, висловлювати свої думки як усно, так і письмово.
24.	Культурна історія Середньовіччя	Чепіженко В. В.	У рамках цієї дисципліни здобувачі дізнаються, що таке «культурна історія» та чим вона відрізняється від «історії культури», зрозуміють різницю між практиками та репрезентаціями, пройдуть шлях від репрезентацій до конструювання, розрізнятимуть перформанси і ситуації, і, врешті решт, деконструюють середньовічну культуру. Працюючи з середньовічними джерелами (нарративними, візуальними, матеріальними), здобувачі навчатимуться розуміти середньовічні категорії «простору» та «часу», зрозуміють відношення середньовічної людини до природи, довкілля,

			історії, дізнаються про життєві цикли та сімейне життя середньовічних людей, пройдуть шлях від їх народження до смерті, реконструюють категорії «душі» та «тіла», дізнаються як середньовічні люди кохали, працювали та відпочивали, святкували та розважалися, займалися сексом, їли і пили, одягалися, хворіли та лікувалися тощо, а також поринуть у світ середньовічних емоцій (радощів, смутку, страхів та надій), зрозуміють чим відрізнялося середньовічне уявлення про суспільство, владу та право від сучасних, і, насамкінець, навчатися «читати» середньовічні тексти.
25.	Економічна історія України в світових процесах IX – XX ст.	Гончарук Т.Г.	Метою даного курсу є надання здобувачам спеціалізації “Історія України” можливості глибше розглянути питання економічного розвитку України у різні періоди її минулого і доповнити, таким чином, конкретно-історичні знання, що були ними отримані з загального курсу вітчизняної історії. Загальний огляд минулого української економіки, як окремого аспекту історії України дозволяє здобувачам краще зрозуміти багатовіковий процес розвитку українського господарства, проаналізувати в історичній перспективі його закономірності та тенденції. Завдання курсу: забезпечити сприяння кращому розумінню здобувачами спеціалізації інших аспектів історії України (соціального, політичного, культурного та ін.), які відчували на собі вплив економічних чинників. Водночас, оскільки, – спеціальної дисципліни, що займає певне місце в системі економічних наук, економічна історія України виконує функції граничної дисципліни і її вивчення дозволяє визначити взаємозв’язки між вітчизняною історією та економічною наукою. Зміст курсу складається з трьох змістових модулів: 1. Економічна історія України IX – першої половини XVII ст. в контексті розвитку європейської економіки 2. Економіка України у модернізаційних процесах Нової доби (друга половина XVII – початок XX ст.) Економіка України у XX ст. під впливом зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних факторів.
26.	Українська Одеса у другій половині XIX - на початку XX ст.: осередки та діячі.	Синявська О.О.	Друга половина XIX – початок XX ст. – період активного розвитку українського національного руху, під час якого відбувся перехід від культурницького, організаційного етапу до політичної стадії. Політика імперської росії у цей період була націлена на заперечення існування українства та знищення української

			культури. На початку ХХ століття Одеса, як найбільше торговельно-промислове місто на півдні України, стала великим центром культурних, економічних і соціальних подій. У цей період в Одесі активно діяла Українська Громада, була заснована перша в межах Наддніпрянської України Українська «Просвіта», які намагались зберегти та розвинути свою культурну ідентичність під впливом різних внутрішніх та зовнішніх чинників. Одеські українські осередки в цей період виступали як центри об'єднання та підтримки українців у місті. Українські діячі Одеси – Михайло Комаров, Юхим Фесенко, Іван та Юрій Липи, Іван Луценко, Сергій Шелухин та інші – проводили не лише культурницьку роботу для збереження мови, культури і традицій, а і стали активними діячами українського політичного руху. У програмі навчальної дисципліни передбачено два змістовних модулі: 1. Формування та діяльність осередків українського національного руху в Одесі. 2. Визначні діячі української Одеси та їх роль у реалізації національної ідеї. В рамках вивчення курсу передбачається: 1) проведення квесту «Пам'ятні місця українського національного руху в Одесі»; 2) розробка та проведення здобувачами екскурсії «Українська Одеса початку ХХ ст.»
	IVкурс 1 (осінній) семестр: обираєте 4 дисципліни на семестр		
27.	Теорія та методи соціокультурної антропології	Стоянова Г. М.	Метою курсу є вивчення специфічно-корпоративної стратегії пізнання сучасного етнокультурного складу населення Світу в історичній перспективі, знайомство з основним досвідом та варіативністю методів цього пізнання, формування розуміння Історії як Історії культури/народів. В результаті вивчення курсу здобувачі дізнаються про методологічний досвід етнології/антропології у процесі пізнання людського минулого та культури; ознайомляться з досвідом застосування «етнографічних методів» у науках ХІХ – початку ХХІ ст.; з'ясують основні підходи та категорії щодо визначення культурних та етнічних феноменів населення Світу; зможуть виявити варіативність соціальних та культурних практик народів Світу, оперувати історичними прийомами характеристик цього різноманіття.
28.	Міфологія в історії та культурі	Сминтина О. В.	Курс спрямований на формування у здобувачів знання про спільне й особливе розвитку міфології на різних етапах розвитку світових цивілізацій, практичних

			навичок аналізу та інтерпретації культурного контексту та семантики міфів народів світу, вміння критично оцінювати практичне значення міфології та міфотворчості в історії та культурі давніх та сучасних суспільств. В ході вивчення курсу будуть розглянуті поняття про міф, міфологічне мислення, чарівну казку та міфологеми, міфологічного героя та міфологічний сюжет. Разом зі здобувачами поринемо у розмаїття космогонічних, етіологічних, есхатологічних міфів, у героїчний епос, астральні, антропогонічні, календарні та інші міф та з'ясуємо їх спільне та особливе у часі та просторі. Окремо буде звернута увага на міфологічні сюжети в сучасному світі, зокрема, на політичні міфи та міфотворчість.
29.	Усна історія української нації у XX-XXI ст.: соціальні катастрофи крізь призму пам'яті	Петрова Н. О.	Предметом вибіркового курсу «Усна історія української нації у XX-XXI ст.: соціальні катастрофи (депортації, геноциди та війни) крізь призму пам'яті» є дослідження особливостей та розвитку українського етносу та націєтворчих процесів в історичній ретроспективі соціальних катастроф XX-XXI століття, періоду, який сповнений трагічними подіями, що спричинили масову загибель людей, кардинальні та невідворотні зміни в культурі та інших сферах життя. Основний акцент буде зроблено на те, як такі події закарбовуються в пам'яті людей, які методи досліджень і «правила» роботи з пам'яттю. Метою вибіркового курсу є формування у студентів уявлення про загальні закономірності та конкретні особливості питань дослідження історії української нації за останні понад 100 років на основі даних усноісторичних джерел; ознайомлення з джерелами та методикою наукової дисципліни; розгляд широкого спектру питань, пов'язаних з дослідженням депортацій та переселень, в т.ч. локальних (маловідомих), масових штучних голодів 1921-1923 рр. та 1946-1947 рр. та Голодомору; воєн XX ст. та сучасної російсько-української війни. Особлива увага буде приділена ролі усноісторичних та автоетнографічних джерел в дослідженні та документуванні сучасної російсько-української війни. Курс покликаний сформувати знання про історію та теоретичні напрацювання усноісторичних досліджень сучасної історії України, ознайомити здобувачів з методикою усноісторичних досліджень, сформувати практичні навички створення усноісторичних джерел соціальних катастроф та їх використання у науковій діяльності.
30.	Іноземна мова: підготовка до ЄВІ	Шотова-Ніколенко Г. В.	Курс "Підготовка до складання ЄВІ" розроблений для здобувачів, які прагнуть успішно скласти Єдиний вступний іспит з іноземної мови (ЄВІ). Він спрямований на комплексний розвиток необхідних навичок та знань, що відповідають вимогам

			тесту. Програма курсу охоплює детальний аналіз структури ЄВІ, включаючи секції з читання та використання мови. Здобувачі отримають ґрунтовну підготовку з граматики та лексики, необхідних для успішного виконання завдань. Особлива увага приділяється стратегіям виконання тестових завдань, розвитку навичок швидкого читання. Курс включає в себе регулярні практичні заняття з використанням типових завдань ЄВІ, а також пробні тестування для оцінки прогресу та виявлення слабких місць. Додатково, надаються індивідуальні консультації та рекомендації щодо самостійної підготовки. Після завершення курсу здобувачі будуть повністю готові до успішного складання ЄВІ, матимуть впевненість у своїх знаннях та навичках, а також опанують ефективні стратегії для досягнення високих результатів.
31.	Українці за кордоном своєї Батьківщини: формування, історичні етапи розвитку, сучасний стан	Музичко О. Є.	Мета викладання курсу – формування системних знань студентів про специфіку та етапи історичного розвитку української діаспори в контексті історії України та світу. Завдання дисципліни: усвідомлення студентами невід’ємного процесу української історії, яка творилася етнічними українцями в усьому світі; сприяти реалізації знань, навичок, творчого мислення в навчальному процесі, навчально-дослідницької та подальшої науково-дослідницької діяльності майбутніх спеціалістів - істориків з даного курсу. Очікувані результати: студент повинен знати: історичний доробок з проблематики курсу; основні та актуальні проблеми тематики даного курсу; важливі дати та події, пов’язані з розвитком історії української діаспори. вміти: узагальнювати фактичний матеріал, набутий під час лекцій та самостійно опрацьованої літератури до курсу; орієнтуватися в питаннях історії української діаспори; визначати основні напрямки наукових досліджень в різні періоди; робити висновки з вивченої теми
32.	Історія політичних партій України наприкінці ХІХ ст. - у першій половині ХХ ст.	Вінцковський Т. С.	Предметом вивчення навчальної дисципліни є умови виникнення та історія політичних партій, які діяли в Україні з кінця ХІХ століття й протягом першої половини ХХ ст., до часу включення Волині, Галичини, Буковини, Бессарабії та Закарпаття до складу СРСР, відтак ліквідації багатопартійної системи. Вибірковий курс тісно пов’язаний із обов’язковою дисципліною «Новітня історія України» та передбачає оволодіння знаннями й навичками з низки інших предметів – історіографією, джерелознавством, історією культури, військовою історією, історією Австрії, Польщі, росії та політологією.

			Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів з історією формування багатопартійної системи в Україні та її роллю в політичному житті держави. Основними завданнями є детальніше вивчення здобувачами освіти однієї з проблем модерної історії України, а саме особливостями формування партійної системи та її функціонування в різних історичних епохах – імперській, революційній та тоталітарній.
33.	Військова історія України: події, постаті та меморіалізація	Бачинська О.А.	Територія України дуже часто під час історичного процесу ставала територією різних військових подій: війн, повстань, революцій тощо. І сьогодні ми теж є учасниками і свідками російсько-української війни, в яку поєдином втягуються більшість країн Європи та світу. В даному контексті постає питання вивчення та осмислення тої військової складової, яку має наша держава, перемог, героїчних постатей та їхньої меморіалізації. Військова історія, як галузь історичної науки, вивчає причини, хід, рушійні сили і наслідки збройних конфліктів, війн, воєнне мистецтво, структуру збройних сил тощо. Курс «Військова історія України: події, постаті та меморіалізація» ставить за мету вивчити проблеми військової історії України, не лише теоретичного, які б вони змогли застосувати в дослідницьких і викладацьких цілях в закладах різного рівня освіти та у громадсько-політичному житті. Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і складається з 2 змістових модулів: 1. Основні питання формування армії та військового мистецтва в українських землях до початку XX ст. 2. Основні питання формування армії та військового мистецтва в Україні XX – першій чверті XXI ст.
34.	Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання в Україні	Левченко Г.С.	Курс «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання в Україні» є спеціальним курсом для здобувачів 4-го курсу очної та 5-го курсу заочної форми навчання факультету історії та філософії, що навчаються за спеціальністю «Історія та археологія» і мають отримати кваліфікацію «бакалавр». На сучасному етапі розвитку історичної науки особливого значення набуває підготовка здобувачів історичних факультетів не лише з глибокими знаннями усіх періодів історії України і практичними навичками роботи з різними видами історичних джерел, а й отримання ними професійних знань, умінь і навичок, які б допомагали майбутнім фахівцям-історикам адекватно мислити в сучасних соціально-політичних і

			економічних умовах, самотійно формувати і ставити цілі, вирішувати проблеми, активно діяти, відповідати за свої дії й одержані результати. Питання про природу тоталітаризму не втрачає своєї актуальності й вимагає постійного розгляду з огляду на динаміку розвитку сучасного світу та події війни російської федерації проти України. Необхідність звернення до цієї проблеми обумовлена також тим, що тоталітаризм в принципі не може піти зі світової політичної арени, так як є складовою частиною феномена влади як такої; багато його рис притаманні сучасній політичній реальності. Тоталітарність може проявлятися практично у всіх сферах життя: у системі державного управління, в економіці, культурі, ідеології, соціальній психології тощо, у тому числі в міжособистісних стосунках. Для її подолання необхідне усвідомлення і аналіз цих проявів, формування в суспільстві розуміння самоцінності життя, свободи, унікальності будь-якої особистості, відмова від офіційної ідеології, догматики однаковості, парадигм «панування – підлеглість», «свій – чужий», постійного пошуку ворога та створення його образу. Мета спецкурсу зумовлена як суто науковими так і суспільно-політичними завданнями. З висоти ХХІ століття людство дедалі пильніше оглядає й осмислює події, що відбулися в ХХ столітті, оцінює їх повчальні уроки. Спираючись на досвід минулого, воно шукає відповідей на болючі проблеми й намагається визначити оптимальні шляхи розв'язання насущних завдань сьогодні. Курс передбачає лекційну форму та практичні заняття, і складається з 2 змістових модулів: 1. Теоретичні та типологічні аспекти тоталітарної системи в Україні у першій половині ХХ століття. 2. Еволюція тоталітарного режиму в другій половині ХХ століття. Проблеми посттоталітарного суспільства.
	ІVкурс 2 (весняний) семестр: обирає 2 дисципліни на семестр		
35.	Історичні портрети політичних та державних діячів зарубіжних країн ХХ ст.	Музичко О. Є.	Мета курсу: ознайомити студентів фактами біографії, діяльністю видатних політичних та державних діячів зарубіжних країн ХХ ст. у контексті історичної епохи та з урахуванням найновіших досліджень проблеми. Завдання дисципліни: - усвідомлення студентами особливостей взаємовпливів особистого та загального чинників розвитку в історії. - сприяти реалізації знань, навичок, творчого мислення в навчальному процесі,

			навчально-дослідницької та подальшої науково-дослідницької діяльності майбутніх спеціалістів - істориків з даного курсу. - ознайомити студентів із закономірностями суспільно-політичних процесів у зарубіжних країнах; - сформувати у студентів уявлення щодо оцінок найбільш актуальних подій історії; - сприяти формуванню уявлень про міжпредметні зв'язки у вивченні гуманітаристики. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: історичний доробок з проблематики курсу; основні та актуальні проблеми тематики даного курсу; важливі дати та події, пов'язані з темою; вміти: узагальнювати фактичний матеріал, набутий під час лекцій та самостійно опрацьованої літератури до курсу; орієнтуватися в питаннях історіографії; визначати основні особливості розвитку зарубіжних країн крізь призму біографій їх політичних лідерів; робити висновки з вивченої теми
36.	Обрядовий контекст ідентичності	Петрова Н.О.	У рамках вибіркового курсу здобувачі ознайомляться з основними категоріями, які визначають ідентичність. Основний акцент буде спрямовано на обрядові контексти розвитку культури і механізми формування, передачі та збереження етнічної ідентичності. Будуть розглянуті питання співвідношення різних ідентичностей і ролі в цих процесах свят та обрядів, що супроводжують людину впродовж життя. Курс супроводжується авторським відео-візуальним контентом викладача, матеріалами проведених етнографічних досліджень впродовж понад 30 років, що оприлюднені у низці досліджень. У рамках курсу навчимося виокремлювати маркери ідентичності крізь призму святково-обрядової культури та популяризувати обрядову культуру в сучасному глобалізованому світі. Навчимося здійснювати етнологічний та етнополітичний аналіз явищ та процесів; застосовувати здобуті знання, навички та вміння в практичній діяльності; збирати, формувати та аналізувати джерела обрядової ідентичності (польова робота, музейні фонди та експозиції, архівні установи, дослідницькі проєкти), а також обробляти, візуалізувати, аналізувати, інтерпретувати, керувати та представляти (оприлюднювати).

37.	Історія читання та вступ до середньовічної латинської кодикології та палеографії	Чепіженко В. В.	Читання - це один з найважливіших видів мовної діяльності, тісно пов'язаний як з вимовою, так і з розумінням мови. Людство навчилося читати неповні шість тисяч років тому, а більш-менш повсюдного поширення письменності досягло зовсім нещодавно, аж у XX столітті. Але «читання» у нашому розумінні цього слова, як виключна діяльність очей, очевидно, не було відомо аж до XV століття. Навіть при читанні наодинці домодерні люди читали “вголос”. Отже під час роботи над цим курсом здобувачі спочатку познайомляться з історією практики “читання” та її видозміною в домодерну добу, а потім заглиблюються у вивчення двох спеціальних історичних дисциплін - кодикології та палеографії. Кодикологія вивчає написані на пергаменті чи папері рукописні книги, як пам'ятки матеріальної та духовної культури. Об'єктом дослідження палеографії є історія письма, його еволюція та характерні особливості на певних етапах розвитку. На прикладі середньовічних латинських рукописів здобувачі навчаться атрибутувати, датувати, розшифровувати, читати та розуміти джерела з середньовічної історії.
38.	Антропологія міста та міські субкультури	Стоянова Г. М.	Феномен міста як об'єкту дослідження – значна соціальна, культурна та етнічна неоднорідність. Шляхи походження і розвитку міст різноманітні, так само як і багатоваріантними є етнічні та культурні процеси, які в них відбуваються. Метою курсу є сформулювати уявлення про міські культурні та субкультурні традиції (описані, досліджені чи хоча б зафіксовані на теперішній час). Це передбачає вирішення наступних завдань: знайомство з історією вивчення міської культури: основні підходи та специфіка методики; розгляд особливостей джерельної бази для дослідження міста; - аналіз основних підходів до дослідження культурної диференціації в урбанізованому суспільстві; знайомство з особливостями символіки, стилю та норм поведінки різних соціокультурних груп у сучасному мультикультурному суспільстві.
39.	Політичні діячі України XX ст.	Вінцковський Т. С.	Вибіркова навчальна дисципліна згідно освітньої програми спеціальності «Історія та археологія» викладається на четвертому курсі. Зміст програми курсу передбачає володіння здобувачами знаннями із загального курсу історії України, історіографії та джерелознавства історії України, комплексу міждисциплінарних знань у межах гуманітаристики. Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

			1. Політичні діячі України у період Першої світової війни, революцій та комуністичної модернізації. 2. Державні та політичні діячі в умовах формування тоталітарного режиму та посттоталітарних трансформацій. Предметом вивчення навчальної дисципліни є історична біографістика, вивчення формування особистості в умовах суспільно-політичної дійсності Російської та Австро-Угорської імперій, СРСР, другої Речі Посполитої, вплив родинного, освітнього, інтелектуального середовища на кристалізацію ідеологічних пріоритетів індивідуума. Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення особливостей політичної боротьби в Україні у XX ст., партійного будівництва, релігійного життя на прикладі особистісного чинника, формування рефлексії на події з погляду мікроісторії.
--	--	--	--